

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Britain at the polls. The parliamentary election of february 1974
Foppen, W.

Citation

Foppen, W. (1976). Boekbespreking van: Britain at the polls. The parliamentary election of february 1974. *Acta Politica*, 11: 1976(1), 120-121. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451687>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451687>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

aangepast, zo men wil overgegeven' (p. 134). De meeste reacties in de beginfase van de bezetting hadden meer te maken met toegeven, afzijdigheid en 'neutralisme' dan met verzet. Eerst langzamerhand kwam het verzet in bredere kring op gang. Toen was de isolering en de discriminatie van de Joodse Nederlanders al een feit. Een beschamende conclusie, alle opoffering van kleine groepen en enkelingen ten spijt. Ook de Joodse Raad heeft in een verre van gemakkelijke positie een uitermate grote verantwoordelijkheid op zich geladen. Door meer aandacht te schenken aan wat op dit gebied in de jaren dertig in eigen land was gegroeid, had de schrijver een stuk voorgeschiedenis kunnen schetsen die het ontbreken van negatieve reacties op grote schaal in de beginfase helpt te verklaren. Af en toe wijst hij daar trouwens zelf op. De beide laatste studies uit deze bundel gaan over het werk van Simon Wiesenthal en over de berechting van oorlogsmisdadigers.

Met deze bundel studies heeft Sijes een groot aantal hem als specialist bekende gegevens onder de aandacht van een breder publiek gebracht. Het is alleszins de moeite waard ze met aandacht te lezen. Hierbij wil ik wel een paar kanttekeningen maken. Het gelegenheidskarakter van diverse studies staat een meer samenhangende weergave van antisemitisme en jodenvervolging in en buiten Nederland wat in de weg. Bovendien doet de vrij sterke personalistische toespitsing, ten dele samenhangend met het doel waarvoor sommige studies oorspronkelijk geschreven zijn, tekort aan de wenselijkheid zeker dertig jaar na het einde van de oorlog juist hier met een meer structurele benadering te komen. Tenslotte zou ik graag gezien hebben, dat de auteur de bundel begonnen was met een algemeen inleidende studie over het antisemitisme, waarop dan de volgende studies meer konden aansluiten. Hierin hadden problemen als die van de verhouding tussen oud en modern antisemitisme, van de plaatsbepaling van het antisemitisme binnen het antiliberaal protest der oude midden groepen en als voorbeeld van sociale vooroordelen tegen minderheids groepen en daarmee van het maatschappelijk referentiekader van het antisemitisme, waarover de laatste jaren diverse belangwekkende studies zijn verschenen, een plaats kunnen krijgen. Maar misschien mogen we een dergelijke studie van Sijes bij een andere gelegenheid verwachten.

Ger van Roon

H. R. Penniman (ed.), *Britain at the polls*, The parliamentary election of February 1974. Washington D.C. (American Enterprise Institute for public policy research), 1974, -183 p., \$ 3,—

'Britain at the Polls' is de eerste uit een reeks van studies over nationale verkiezingen. Naast de Engelse verkiezingen zullen eveneens aan bod komen de vorig jaar gehouden Franse presidentsverkiezingen, de algemene verkiezingen in Canada en de parlementsverkiezing in Japan.

Uitgangspunt voor deze serie van vergelijkende studies is de uniciteit van ieder politiek systeem, voorzover het haar historische en culturele traditie betreft. Door het beschrijven van soortgelijke verkiezingen in een viertal nogal verschillende samenlevingen zou meer en beter inzicht verkregen kunnen worden in de praktische werking van democratische instituties.

De Engelse februari-verkiezingen in 1974 zijn een dankbaar object om te beschrijven. Voor het eerst sinds veertig jaar verwierf noch 'Labour' noch 'Conservative' een meerderheid. Geen van beiden haalden zelfs veertig procent van alle uitge-

brachte stemmen.

Ook om een andere reden waren deze verkiezingen bijzonder.

Zij vielen in een ernstige economische crisisperiode met meer dan een kwart miljoen stakende mijnwerkers en een wijdverbreide driedaagse werkweek. Niet voor niets dat er veel aandacht besteed wordt aan de achtergrond waartegen deze verkiezingen gehouden werden.

In feite bestaat het boekje uit een zevental artikelen van vijf Engelse en twee Amerikaanse auteurs, die ieder aandacht besteden aan een bepaald aspect van het Engelse politieke systeem. Het is daarom nauwelijks vreemd dat een en ander nogal afgestemd is op de Anglo-amerikaanse lezer. Voorzover er vergelijkingen getrokken worden is dit meestal met de Noordamerikaanse situatie.

In hoofdstuk twee wordt stilgestaan bij de naar de geest soms weinig democratische selectieprocedures voor kandidaten, waarna in de volgende twee hoofdstukken de respectievelijke campagnes van 'Labour' en 'Conservative' gedetailleerd geanalyseerd worden. Een beschouwing omtrent de voortdurend variërende uitkomsten van tussentijdse partij-voorkeuren via polls leidt terecht tot de conclusie dat het van meer belang is aandacht te besteden aan de opvattingen van de kiezers dan aan hun voorgenomen stemgedrag. Deze conclusie krijgt ondersteuning in het daarop volgende hoofdstuk waarin de rol van de massamedia gedurende de campagnes belicht wordt.

Het laatste hoofdstuk bespreekt aan de hand van de verkiezingsuitslag de gebreken van het huidige Engelse kiesstelsel en offreert een aantal verbeteringen, die echter niet van harte gaan gezien de volgende vergelijking in het hoofdstuk: 'Bij de Bondsdagverkiezingen in 1969 in West-Duitsland verwierf de N.D.P. 1.422.010 van alle stemmen. In meerdere deelstaten kregen zij zelfs meer dan 5 %. Omdat noch rechtstreeks een zetel gewonnen werd noch een gemiddeld stempercentage van 5 % gehaald werd, zat er geen bondsafvaardiging in. Richard Scammon's conclusie luidt: hoe moeilijk zou het niet zijn geweest om een coalitie te vormen als de andere drie partijen (C.D.U./C.S.U.: 242; S.P.D.: 224; F.D.P.: 30) respectieve zetels minder hadden gekregen om de Nationale Democraten de hun, bij landelijke proportionele afvaardiging, toekomende 25 zetels te verschaffen (p. 169). Het oneigenlijke van de zetelverdeling in het Engelse parlement bij de huidige verdeling in vergelijking met die van een proportionele vertegenwoordiging zoals die blijkt uit het procentuele aantal stemmen op Labour (37,2 %), Conservatieven (38,2 %) en Liberalen (19,3 %) en het feitelijke aantal zetels: Labour (301), Conservatieven (297) en Liberalen (14), wordt daardoor des te schrijnender. Het meest indringend is het openingsartikel van Anthony King. Zijn belangrijkste conclusies betreffen het ter discussie stellen van het Verenigde Koninkrijk als niet-federale staat, gezien de verkiezingsuitslagen in Noord-Ierland, Wales en Schotland. En de discrepantie tussen de toenemende polarisatie op het politiek elite-nivo tussen 1970 en 1974 en de afnemende steun in de verkiezingsuitslag voor zowel Labour als Conservatieven en de winst voor de Liberalen. King's aanname dat Wilson nieuwe verkiezingen zou uitschrijven om Engeland in de E.E.G. te houden is inmiddels door de tijd via een slimme referendummanoeuvre achterhaald.

W. Foppen